

บทคัดย่อ

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับไทยประเทศหนึ่งซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามและคล้ายคลึงกับไทยเป็นอันมาก เมื่อช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ลาวได้เริ่มเปิดประเทศและพัฒนาเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบตลาดมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ ทั้งนี้ ลาวมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และจัดว่ามีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศได้ โดยจะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานทัดเทียมและมีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศใกล้เคียง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ทั้งอนุภูมิภาคมีความน่าสนใจ และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางมายังภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของทุกประเทศและของทั้งภูมิภาคโดยรวม

โดยที่การท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศ และลาวก็เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญของไทยประเทศหนึ่งที่สามารถร่วมมือกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จึงควรที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งแนวทางและนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของลาว เพื่อหาแนวทางที่สอดคล้องในการร่วมมือกันต่อไปในอนาคต ดังนั้น การศึกษาเรื่อง "ลักษณะและความสำคัญของการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว" จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางไปท่องเที่ยวในลาว นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของลาว รวมทั้งผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อลาวในด้านต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของลาวให้ได้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ทั้งกับลาวและประเทศใกล้เคียง โดยใช้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ และการสัมภาษณ์ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของลาว และองค์การระหว่างประเทศต่างๆ

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่าแหล่งท่องเที่ยวของลาวส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยแขวงที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในอันดับต้นๆ ได้แก่ หลวงพระบาง จำปาสัก และนครหลวงเวียงจันทน์ เนื่องจากทั้งสามแขวงมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ของตน กล่าวคือ หลวงพระบางเป็นแหล่งมรดกโลก จำปาสักมีสถานที่

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและยังบริสุทธิ์ และนครหลวงเวียงจันทน์เป็นเมืองหลวงและเป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญต่างๆ ที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งเป็นจุดผ่านเข้า-ออกที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและอากาศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

จากการศึกษาสถิติที่ออกเผยแพร่โดยองค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว พบว่านักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางไปลาวส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน (Regional Tourists) โดยใช้บัตรผ่านแดน (Border Pass) จากสถิติ ในปี 2545 มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางไปลาวทั้งสิ้นจำนวน 735,662 คน เป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียและแปซิฟิกมากที่สุด โดยคิดเป็น 79% ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด รองมาได้แก่ ยุโรป และอเมริกา ตามลำดับ นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปลาวมากที่สุด โดยคิดเป็นประมาณ 57% ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เวียดนาม สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และจีน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่จะเดินทางผ่านด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และสนามบินวัดไต นครหลวงเวียงจันทน์ และส่วนใหญ่มักท่องเที่ยวในนครหลวงเวียงจันทน์ สะหวันนะเขต และหลวงพระบาง ตามลำดับ

ในด้านนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ทางการลาวได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว โดยแบ่งกลุ่มแขวงต่างๆ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ พร้อมแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่ม และได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมด้านการดำเนินนโยบาย การปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว การสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และการส่งเสริมสินค้าในท้องถิ่นอื่นๆ ผ่านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับประเทศใกล้เคียง นอกจากนี้ ทางการลาวยังได้จัดทำแผนการตลาด เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว รวมทั้งได้กำหนดแนวทางความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ในกรอบต่างๆ ได้แก่ กรอบอนุภูมิภาคสุ่มน้ำโขง (GMS) เส้นทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) และกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต

นอกจากนโยบายด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการตลาดแล้ว ทางการลาวยังส่งเสริมการลงทุนโดยออกใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งให้สิทธิพิเศษในการยกเว้นภาษีนำเข้าอุปกรณ์ เครื่องมือ และวัตถุดิบ และการผ่อนผันการเก็บภาษีกำไร โดยในขณะนี้ รัฐบาลลาวกำลังเตรียมประกาศใช้รัฐบัญญัติฉบับใหม่ ซึ่งได้กำหนดการ

ท่องเที่ยว (โรงแรม สถานที่พักผ่อน และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว) เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ทางการลาวส่งเสริม 8 สาขา ซึ่งจะได้รับการลดหย่อนและยกเว้นภาษีกำไร ตามทุนจดทะเบียน และเขตการลงทุน ทั้งนี้ พบว่าอุตสาหกรรมสาขาการบริการ และโรงแรม-ร้านอาหาร มีมูลค่าการลงทุนขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาผลของการท่องเที่ยวที่มีต่อประเทศผู้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนา พบว่าประเด็นที่เป็นที่ถกเถียงกันมาก ได้แก่ ผลทางเศรษฐกิจ และทางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยในด้านเศรษฐกิจนั้น กล่าวกันว่า การท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ การจ้างงาน รายได้รัฐบาล ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศผู้รับ แต่โดยที่อุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ยังไม่แข็งแรงพอที่จะผลิตเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้ต้องมีการนำเข้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้น รายได้สุทธิที่ประเทศผู้รับจะได้จากการท่องเที่ยวอาจมีไม่มากนักเมื่อหักส่วนที่นำเข้า หรือ Import Content of Tourism ออกจากรายรับรวม ส่วนด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมนั้น การท่องเที่ยวนำมาซึ่งวัฒนธรรมที่ต่างไปของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม อันเนื่องมาจาก Demonstration Effect นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจำนวนมากอาจทำให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลายอีกด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา พบว่า หากพิจารณาข้อได้เปรียบของลาวซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แล้ว ลาวควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยต้องดำเนินนโยบายที่เข้มงวดในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้บริสุทธิ์ ควบคู่ไปกับการพัฒนาปรับปรุงบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร สถานที่บริการนักท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงการปรับปรุงและขยายเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ เพื่อรองรับความต้องการและปริมาณนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ควรร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียว (Single Destination) ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจแก่ภูมิภาคนี้ให้มากยิ่งขึ้น